

Jordi Serrano: “Juntament amb els cranis i els ossos trobaran el federalisme a les fosses dels executats pels feixistes”

Per la seva implicació en organitzar espais comuns de l'esquerra, tasca a la que, desgraciadament, no s'hi dediquen tantes iniciatives com seria desitjable, ens ha semblat interessant parlar amb ell sobre els interessants escenaris que es plantegen per a l'esquerra política i social a Catalunya, Espanya i Europa en aquesta primera dècada del segle XXI. Conversem amb ell al seu despatx.

L'ESPURNA: Un cop les esquerres a Catalunya han minvat les seves baralles per posar per davant el que els uneix, arran de l'emergència de la consolidació d'un projecte de govern d'esquerres per al país, s'ha revaloritzat molt el treball de cercar espais de trobada de l'esquerra social, no trobes? Noteu millors condicions

(en el debat, en l'ambient social) per desenvolupar projectes com el de l'MLP?

Jordi Serrano: En part sí, però potser caldria que algun dia sortíssim de la mirada a curt termini i miréssim més enllà. Vull dir que abans del franquisme la gent d'esquerres sabia que existien alguns àmbits de col·laboració estratègics que eren sagrats. Per exemple en el cooperativisme i en els projectes que en molts casos s'hi vinculaven, com les escoles obreres i populars i en gran part dels ateneus, la col·laboració entre els esquerres era molt intensa. En aquests cabàs hi podríem posar també alguns mitjans de comunicació populars i entitats d'ajuda mútua de diferent tipus. Ara, en canvi, i

producte de la desorientació general amb la que els partits d'esquerres surten del franquisme, quasi ningú es va adonar que calia reconstruir la societat civil d'esquerres que és una de les coses que amb més acarnissament havia perseguit la dictadura feixista des dels seus inicis, de fet en Franco una de les coses que va perseguir des de l'inici era precisament esborrar del mapa qualsevol persona o institució de la societat civil d'esquerres i més enllà persones

En Jordi Serrano és Director de la Fundació Ferrer i Guàrdia, Fundació creada el 1987 i que té per objectius l'estudi i la investigació sobre els temes que afecten la joventut, l'educació i la participació, el foment de l'educació popular com a eina de transformació des de l'escola i l'associacionisme, la defensa universal dels drets humans, la reivindicació de l'ètica civil republicana, la promoció de l'associacionisme laic i progressista. La Fundació nuclea el Moviment Laic i Progressista del que també en formen part Esplais Catalans, Acció Escolta de Catalunya, Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya, L'escola Lliure el Sol, la cooperativa Entorn, la Fundació Terra, Cooperació i Espai Laic, i que ha estat un impulsor decidit de la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya (UPEC).

o institucions de la societat civil d'inspiració liberal i democràtica. Tot això efectivament ho va esborrar i en arribar a la democràcia poca gent ha estat conscient del problema i s'han posat molt pocs esforços en redreçar la situació. De fet, a alguns dels que ens hi hem dedicat sempre se'ns ha qüestionat que ho féssim, si ja existien les entitats de "tota la vida", per què se n'havien de construir d'esquerres? Poc a poc, però és cert que l'esquerra s'adona de la necessitat de comptar amb potents moviments socials amb qui dialogar i relacionar-se.

L'ESPURNA: A propòsit del govern d'esquerres, com és que quan governa l'esquerra sembla que els únics que es mobilitzin -i aconsegueixen incidir en l'agenda política- siguin les patronals, les cambres de comerç i la jerarquia eclesiàstica? Quan s'està a l'oposició s'impulsen els moviments socials, així com el paper de les organitzacions i entitats socials, i quan s'està al govern es busca la seva docilitat?

Jordi Serrano: Penso que la diferència entre l'esquerra i la dreta en aquesta qüestió és un producte del que parlàvem en la pregunta anterior. La dreta està molt ben organitzada, no cal oblidar que la dictadura franquista va ser una dictadura de classe social ja que la classe treballadora va perdre tots el seus drets de sindicació, d'associació, de vaga, etc. En canvi la dreta, la patronal, va mantenir íntegra les seves estructures. Vegis, per exemple, el Foment del Treball Nacional i l'Institut Català de Sant Isidre. Però a més la dictadura va ser nacionalcatòlica, és a dir, la croada va tenir l'impuls entusiasta i criminal de l'església catòlica i per tant totes les institu-

cions que es vinculen a l'església no només van romandre sinó que van ser impulsades durant els quaranta anys. Per tant, no és estrany que havent tingut la continuïtat històrica estiguin molt ben organitzats, amb una estructura patrimonial, amb una tradició que no ha sofert canvis i amb un poder brutal. L'esquerra quan es mobilitza ho fa quan el tema és molt brutal -guerra Irak- però té una estructura molt dèbil -el més important de la societat civil són els sindicats, i sort en tenim d'ells- és a dir, es mobilitza més tipus avalot que tipus lobby que és el normal en una societat democràtica. Però quan es tracta de dominar la batalla per qüestions menys evidents, per exemple, perquè algun dia la despesa social a Espanya sigui almenys del 24% llavors no tenim ni mitjans de comunicació que hi siguin favorables.

L'ESPURNA: Què podem fer que sigui impensable un trencament de l'acord d'esquerres més enllà de l'immediatisme de l'aritmètica

Abans del franquisme la gent d'esquerres sabia que existien alguns àmbits de col·laboració estratègics que eren sagrats

parlamentària, i que sigui expressió d'una aliança social de caràcter més estable (estratègica)?

Jordi Serrano: Precisament entendre que "allò que ja sabien", que hi ha alguns valors que són transversals a les esquerres i que tots hi estem d'acord: la justícia, la lluita contra la desigualtat, la separació església-Estat, la laïcitat, l'autonomia moral, el federalisme, l'ètica civil republica-

na, la llibertat nacional, etc. Després uns ho interpretaran de forma més suau o de forma més dura, unes més radicals altres menys, uns posaran l'accent en una cosa i altres en una altra, però tot això és molt positiu, no és pas un problema de l'esquerra sinó que és signe de vitalitat de lliurepensament i de pluralitat, preconditioni indispensable per l'exercici ple de la llibertat i de l'avenç col·lectiu.

L'ESPURNA: Una qüestió no ben resolta a Espanya i per tant recurrent és l'estructuració de l'Estat i l'encaix de nacions com Catalunya. Les esquerres s'autodenominen federalistes, però a vegades sembla que creuat l'Ebre no hi ha partits federalistes o, com a mínim, que no diem el mateix quan parlem de federalisme...

Jordi Serrano: Bé, és evident que un dels elements transversals a les esquerres és el federalisme, ja que fins i tot l'independentisme d'esquerres neix del federalisme. En són una mostra en Narcís Roca Farerras o en Josep Conangla. A Catalunya tot això sembla que poc a poc es va entenent, per exemple l'ERC de Colom era més vigatana que la republicana federal d'ara, és a dir, era més essencialista. Ara la reivindicació de la independència d'ERC és racionalista, però és cert que fora de Catalunya quasi ningú ho entén. És un àmbit curiós on es veu clarament com es perd la memòria històrica de la que tant es parla. L'esquerra a Espanya ja no sap d'on ve. Per exemple, al PSOE un dels seus màxims òrgans de decisió és el comitè... federal! Però és que el federalisme és una cosa encara més important per a l'esquerra que una determinada manera d'articulació de l'Estat, el federalisme és una manera d'enten-

dre el món, és en el fons l'expressió de l'humanisme. M'explicaré. Els d'esquerres acceptem que no existeixen camins revelats cap a la felicitat, sinó que cada persona ha d'intentar trobar en l'aventura de viure la seva felicitat, per tant, ha d'existir autonomia moral i autodeterminació individual. I aquest potser és el tret definitori de l'esquerra. I, a més, és el fonament del municipalisme, del dret a l'autodeterminació i del confederalisme, que no és altra cosa que el federalisme, ja que aquest és sempre laic. I del confederalisme a la independència a Europa hi ha molt poc camp a recórrer. A Espanya crec que juntament amb els cranis i els ossos trobaran el federalisme a les fosses dels executats pels feixistes.

L'ESPURNA: Sembla que l'esquerra està sortint d'una certa subordinació al pensament liberal i a diverses modes intel·lectuals que l'han anat enlluernant una rere una altra. Un tret que ha caracteritzat la Fundació Ferrer i Guàrdia i en Jordi Serrano és haver-se mantingut arrelat a les tradicions del pensament d'esquerres. Sembla que poc a poc estem assistint a l'afirmació d'un discurs propi d'esquerres que recupera el lligam amb les tradicions. Hi estàs d'acord? Quins valors, quins objectius i quines polítiques haurien de definir l'esquerra a parer teu?

Jordi Serrano: Deixeu-me en primer lloc reivindicar el pensament liberal per a les esquerres. Totes les esquerres històricament s'han considerat liberals, per oposició al pensament absolutista de l'antic règim, i de les seves formes de pervivència durant el segle XIX, per exemple el carlisme o el vigatanisme. A les bases de Manresa es plantejava que no hi

hauria sufragi universal sinó eleccions estamentals. Per tant, no ens deixem arrabassar les paraules, els liberals som nosaltres, els neoliberals són gent en realitat fonamentalista -de mercat-, són gent reaccionària que de liberals no en tenen res.

Per altra banda, sembla bastant evident que cada país, que cada poble, ha de trobar les seves formes de resoldre els seus problemes, i en això és molt important la cultura, és a dir, en aquest context, com s'han anat assajant propostes d'avenç social, quines han fracassat, quines han funcionat, i com solucionem nosaltres els problemes a partir del que han fet altres, però a partir de com nosaltres ho volem fer. Potser hem passat vint

anys en què l'argument principal per fer les coses era "és que això ho fan a Europa" i, en general, no ens enganyem, era un plantejament correcte, ens volíem assemblar a "Europa". Ara hem de fer un esforç de tornar a saber qui som i de decidir per nosaltres mateixos on volem anar. És incert, però és un moment apassionant. Fixeu-vos que sempre que el poble català s'ha pogut manifestar en llibertat s'ha col·locat a l'avantguarda del món, per exemple l'any 1820 o 1936. M'agradaria pensar que Catalunya algun dia podria estar molt satisfeta de tenir una gran xarxa d'escoles bressol públiques seguint el model d'abans del Patronat Municipal de Barcelona -era molt car, és clar, ja ho sé-, un

sistema de salut sense cues ni amb visites de sis minuts sinó com a mínim de deu, un sistema escolar com el de Finlàndia i una Universitat on no hi vagin els rics sinó els bons.

L'ESPURNA: Paradoxalment, hi ha sectors de la socialdemocràcia europea que estan plantejant la superació de la tradició d'esquerres a través de la creació d'un gran Partit Demòcrata...

Jordi Serrano: Aquests sectors de la socialdemocràcia tenen un problema, i és que valoren els èxits i fracassos en la política en funció només d'ocupar el poder i aleshores passa el que passa, i és que per governar com en Blair segons indicacions del Giddens millor que ho faci la dreta o, posats a fer, ja et passes directament a la dreta com la colla de gent socialista de França que ha comprat en Sarkozy. No tenen ni sentit del ridícul. Penso que la idea de crear un Partit Demòcrata no és una bona idea per Catalunya, cada cultura té les seves formes

d'entendre la política. El Partit Demòcrata dels EUA té moltes coses bones, aquí només ens arriben les convencions finals i els globets, no el procés de debat als caucus i les negociacions amb els sectors socials organitzats avançats que són molt més poderosos que aquí. El que ens estan dient en realitat amb aquesta qüestió del Partit Demòcrata a Europa és que el més d'esquerres que es pot ser és Duran Lleida. Si arribo a aquesta conclusió me'n vaig a treballar a la central nuclear de Vandellós i si pot ser a dins el nucli radioactiu.

L'ESPURNA: Què et sembla la creació del Die Linke a Alemanya, on sectors de l'esquerra de la socialdemocràcia, encapçalats per l'Oskar Lafontaine, es fusionen amb sectors d'esquerra provinents de la tradició comunista? És una

especificat alemanya o pot ser l'inici d'una tendència d'abast europeu de recomposició de l'esquerra, atès el procés obert a Itàlia?

Jordi Serrano: No tinc massa informació sobre aquesta qüestió,

penso però que primer cal tenir present el que ha passat amb els ecologistes i treure'n alguna conclusió. En segon lloc, jo sóc conscient del paper que van jugar els

Si arribo a la conclusió que el més d'esquerres que es pot ser és Duran Lleida me'n vaig a treballar a la central nuclear de Vandellós i si pot ser a dins el nucli radioactiu

comunistes a Espanya durant el franquisme i la Transició, ja que era militant del PSUC, però no sé com es veurien els comunistes a l'antiga Alemanya de l'Est, veure "La vida de los otros". Tampoc tinc una idea clara del paper d'en Lafontaine, no sé si és un líder que pensi en la gent o en ell mateix. Ara bé, entenc que és la lògica reacció d'un sector de la societat que no entén com un partit renuncia a defensar les seves idees i es busca una alternativa lògica.

L'ESPURNA: Parlant ara de la dreta, què et sembla el fenomen Sarkozy a França. Sembla que l'hegemonia que ha aconseguit, i que ha subordinat l'esquerra fins al punt de proveir de quadres el seu govern, l'està convertint en un model. Quines creus que són les claus del seu èxit i com poden ser combatudes?

Crec que l'esquerra és massa previsible, plana i massa postmoderna, de fet en Sarkozy volia acabar amb la generació del maig de 68, però potser n'és el producte més reexit. És la dreta postmoderna que fitxa a

tots els postmoderns que venen de l'esquerra però que no s'havien adonat que feia temps havien passat a formar part de la reacció.

Ara no sé perquè no tenim dirigents d'esquerres més atrevits, menys previsibles, que desbordin, que de tant en tant juguin pels extrems, que vagin a l'ofensiva, que

ataquin amb contundència, etc. Sembla la manera de jugar del Barça quan ho fa bé.

Per acabar voldria encoratjar-vos a no defallir, és cert que hi ha desorientació davant dels canvis en la nostra societat, però no hi ha tanta crisi de valors d'esquerres com normalment diuen els de dretes i part de les esquerres. Lluitar

per un món amb menys desigualtats continua essent una tasca necessària. A més, són més necessaris que mai grups potents de gent polititzada que, amb idees clares, lluitin des del carrer per un món millor. Que som pocs? Sempre hi ha hagut petites minories que amb esforç i dedicació han fet que els temps canviïn. Salut i força!

